

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALLEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
NEW WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet-

és

Nyugat-

Kanadai Magyar Újság

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

ALDINA
BEKEVAR
CANAL
CALGARY
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LFTHERIDGE
NORRURY
OTTION
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALON
ST. LAZAR
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
SUDBURY
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD

VOL. VII EVFOLYAM

WINNIPEG, MANITOBA, 1930. JULIUS 17. CSÜTÖRTÖK

No. 29. SZAM

„THE EUROPEAN HERITAGE”

THE NEWEST VOLUME OF PROF. WATSON KIRKCONNELL, FOREMOST CANADIAN AUTHORITY ON EUROPEAN CULTURAL ACHIEVEMENTS, GIVES BRILLIANT RECORD OF THE MAGYAR NATION

The readers of the "Canadian Hungarian News" have often enjoyed the gems of Magyar poetry in the beautiful translations of Prof. Watson Kirkconnell, of linguistic fame, who is just working on one of his most interesting volumes, "The North American Book of Magyar Verse". Many Canadians and Hungarians will be interested in Prof. Kirkconnell's latest work, published in London, England, under the title "The European Heritage", which gives a wonderful survey of the cultural achievements of all the races of Europe. We have the privilege of quoting the following paragraphs from Mr. Kirkconnell's "The European Heritage", with the kind permission of the author.

"More noted than either the Finns or Estonians are the Magyars of Hungary, whose linguistic ancestors, under their leader Arpad, conquered those regions in A.D. 895. The foundations of a powerful state were laid by their first king, Saint Stephen (reigned 997-1038), who built up sound government and the Christian religion, founded cities and churches, and invited farmers and craftsmen on a basis of free land, religious tolerance, and strict public order. As in the case of Poland, the successes of the nation for the next few centuries were due almost entirely to a number of brilliant monarchs — Ladislaus I, Coloman, Béla III, Béla IV, Charles I, Louis I, Sigismund and Matthias I — while the detestable selfishness, lawlessness and corruption of the nobility checked their reforms again and again, and at last plunged the country into such hopeless chaos that it became an easy prey to the Turks and the Austrians."

"The brightest chapters of Magyar achievement are to be associated with John Hunyadi (1387-1446), whose repeated victories over superior Turkish armies made him famous throughout Christendom (and incidentally hated by the Magyar nobility, who had shamefully refused to help him in defence of their country), and with his son (1440-1490), who was crowned as Matthias I, and made Hungary the mightiest state in Central Europe."

"This Matthias Hunyadi is the most universal genius that Hungary has produced; he is, indeed, one of the great men of all time. He studied every branch of knowledge; he cultivated and encouraged every art; he was a consummate linguist, orator, statesman, legislator, administrator and soldier. His inexhaustible energies would, after days of excessive toil, spend half the night reading, and all this was crowned by almost superhuman moral qualities of moderation, mercy and self-control."

"From an overwhelming defeat by the Turks at Mohács in 1526 down to a successful revolt against Austrian overlords in 1918, the history of the Magyars is confused and bitter. The greatest advances have come during the last century, when a crescent national spirit was fostered, partly by the efforts of such patriots as Stephen Széchenyi (1791-1860) and Louis Kossuth (1802-1894), and partly by important achievements in art, music and literature."

"The greatest of Magyar painters is Michael Munkácsy (1844-1900), world famous for such pictures as "Christ before Pilate", "Ecco Homo", "Golgotha" and his "Milton dictating his Paradise Lost to his Daughters", which possess great power of dramatic composition giving him enduring value. Hungarian music is inseparably associated with the name of Franz Liszt (1811-1886), the great pianist and composer, whose Hungarian Rhapsodies are known in every coun-

try. As a pianist, he was a supreme master, who played like a poet in ecstasy."

"Magyar literature goes back to the fifteenth century, but notable achievement did not come until the beginning of the nineteenth century. Then Károly Kisfaludy (1788-1830) not only founded Magyar drama and humorous fiction, but vitalized the whole world of Magyar literary consciousness. Kisfaludy began as an irresponsible prodigal of genius, whose teeming brain would turn out a five act drama in four days. He later came under the influence of Goethe and Shakespeare, and brought his creative fecundity under stricter, artistic control."

"To the same period belong Hungary's three greatest poets: Michael Vörösmarty (1800-1855), John Arany (1817-1882), and Alexander Petöfi (1822-1849). Vörösmarty and Arany were epic poets who took the annals and legends of their native land and wrought upon them with high imagination and literary skill. Petöfi, often known as "the Burns of Hungary", drew inspirations of his lyrics from the folk-tales and folk-songs of his people, and raised them to the height of pure poetry."

"Among the thronging prose-writers of Hungary in the nineteenth century perhaps the most remarkable is Maurus Jókai (1825-1904), who was a famous writer at the age of twenty-one and who was so fertile in conception that his published works run to some hundreds of volumes. His field was prose-romances, in which he blended the imagination of a Dumas with the humour of a Dickens."

These are only excerpts from Prof. Kirkconnell's "The European Heritage", which created a sensation among the booklovers of Great Britain. We understand, that in London there was such a demand for it, that publishers of New York became interested, and in the near future there will be published a revised and enlarged American edition of "The European Heritage" — to the great expectations of the Hungarians in the United States and Canada.

Uj magyar könyvek — angolul

Magyarországból új angol könyvek jelentek meg Newyorkban, amint azt az Amerikai Magyar Kereskedelmi Kamara körleveléből olvassuk. Victoria Cross amerikai író "Electric Love" című regénye nagy magyar propagandát jelent az őshazai népielvet kedvező irányban való beállítással, míg Huszti-Horváth Nándor "Captured" című életrajza az orosz harctéren küzdő és a szibériai fogásában selymőző magyar katonáról festi tiánk képet az "Illustrated Hungary" és a "Hungaria Lloyd" című magas színvonalú szarkeztett angol nyelvű folyóiratok után egy újabb gyönyörűen illusztrált angol-magyar "magazin" jelent meg Budapesten "Hungary" címen.

MEGOLT EGY FARMERT A VILLAM

A küszömlőn dühöngő őghabóruk alkalmával Saskatchewan északi részén, Regina melletti farmján a villámcsapás agyonütötte Horning Ádám farmert, aki azonnal kiszáradt. Ugyancsak egyik lovát is leütötte a villám, amely az istállóban alaposan megrongálta. Horning ugyanis éppen a lovat fogta ki az istálló elé, hogy a vihartól megvédje őket, amikor a villám koltotta életét.

MUTASSA MEG ALLANDÓAN ANGLÓ CIKKEINKET ISMERŐSEINEK

Ujabb tervek a Szt. Lőrinc-csatornával

Lapzártakor hozták nyilvánosságra a Szt. Lawrence folyó csatornázási munkálatának, illetőleg az óriási pénzeszközök felemelési tervzet felülvizsgálására évekkel ezelőtt kiküldött bizottság jelentését Ottawában. Ezerint nem egy, de két duzzasztógátát építenének a Szt. Lőrinc folyón még pedig az egyiket az ontariói Morrisburg melletti Ogden sziget, a másikat pedig a Cornwall melletti Barnhart sziget mellett. Természetesen ezen szigetek előnye helyzetét is felhasználják a villamos áramot felvevő turbinaházak építésénél, amelyek 600,000, illetőleg 1,800,000 lóerőt fejtenének ki.

A szakértői bizottság jelentése szerint a csatornaépítés és az áramfejlesztések létesítésének költségei meghaladnák a 275 millió dollárt. Ezenkívül még 5-8 millió dollár szükséges a csatorna építéséhez, ami azonban nem sikerül az Egyesült Államokai kormány megegyezésére jutni ebben a kérdésben és a kanadai oldalon kellene megépíteni az összes gátakat és szilipeket.

A költségvetésbe természetesen már beleszámították a Szent Lőrinc kiépítésének költségeit is. Ma az ottawai parlament megszavazza a "St. Lawrence Waterway" néven ismert törvényjavaslatot, egy a következő évek folyamán nemcsak több munkahelyet hoz a Szt. Lőrinc folyó mentén, hanem Kanadának ez a legnagyobb folyója óriási villamos árammal fogja ellátni ugyazóval a nagy Keletet és egyáltalán nagyserű vízzel fogja összekötni a Nagy Tavat az Atlanti óceánnal.

NÉGY FAVÁGÓ PUSZTULT A HABOKBAN

Quebec tartomány Maniwaki favágótelepén nem mesze kétfázis munkálatok szemeletére borzalmas körülmények között esett hivatásának áldozatul négy favágó. Egy elszabadult tutajon hat favágó maradt és bár elküldték mindent, hogy a veszélyes érvényekből partra kerüljenek, a nehézes járművet, minden erejük megfeszítésével sem sikerült megmenekülniük és a hatalmas szállítás rettenetes sebességgel zuhart a biztos határt jelentő vízszél irányában.

A parton álló kétszáz munkás lelkesen visszafogta a futó tutajot, de a habokba és bár akadt közülük nem egy aki szívesen vette volna magát mentőcsónakba: jól tudták mindannyian, hogy az ottani nem segíthetnek a tutajon maradt favágókon. Végül is sikerült a hat izmos férfi és nem tudta visszatartani tovább a tutajt, mely zuhant a vízszél és örökre magával vitte a négy favágót, míg kettőnek sikerült partra vergődnie.

MUNKAT VAGY ÉLETET!

Alonsa mellett újabb áldozata van a manitobai rossz gazdasági viszonyoknak. Egy munkanélküli ugyanis alkalmassá kért McKay öreg farmertől, aki azonban arra hivatkozott, hogy hetven estendő kora ellenére is maga dolgozza a farmját, miután nem telik meg külön emberre is. Másnap visszajött az illető fiatal munkanélküli és ebédet kért. Miután az öreg sikót jó szíve megkönyörült a csavargón, ebéd után együtt mentek ki a földre, ahol McKay szántáshoz fogott.

Kisvártatva azonban a munkanélküli fejezet fogott jótörőjére, kétszer az agyastágra lépett és véresen fetrengve magára hagyta. Csak órák múlva talált rá az egyik szomszéd, aki kórházba szállította. McKay azonban még az uton elvérzett. A gyilkos ellen valóságos hajtóvadászatot indítottak a környékbeli farmerek.

MUNKAT VAGY ÉLETET!

Alonsa mellett újabb áldozata van a manitobai rossz gazdasági viszonyoknak. Egy munkanélküli ugyanis alkalmassá kért McKay öreg farmertől, aki azonban arra hivatkozott, hogy hetven estendő kora ellenére is maga dolgozza a farmját, miután nem telik meg külön emberre is. Másnap visszajött az illető fiatal munkanélküli és ebédet kért. Miután az öreg sikót jó szíve megkönyörült a csavargón, ebéd után együtt mentek ki a földre, ahol McKay szántáshoz fogott.

Miközben Ellis hóhér az elítélt nyakára tette a kötelet, Smith a Miatyánkot mormolta és szemmeláthatólag meghatotta a borzalmasok közül. Smith még a háború óta házas volt, mikor Smith a nő elítélte a nővel és nyaka körül megszorult a hurok, Ellis hóhér vártatlanul ájtalan esett össze és csak órák múltán sikerült életrekelteni.

Rájár a kommunistákra a rud

Az albertai Hattonból írja Iván Mihály honfitársunk, hogy a Medici-ne Hatli pályaudvaron dolgozó munkások közül kettőt elbocsátottak kommunista magatartásuk és lázító beszédek miatt. Annál szomorúbb ez a tény, miután a két munkás dolgozó ember hírében állott és már évek óta dolgozott a CPR-nél. A vasúti gazdaság azonban nem tűri, hogy munkásait tévtanokkal megmérgezzék és ezért hocsátotta el a két elvtársat.

UJABB VILLONGÁSOK AZ AFGAN HATÁRON

A barátságos törzsekkel egyesült brit hadsereg az afgán bandák újabb támadását verté vissza a múlt héten, amint azt az Associated Press jelenté Peshawarból. Nem kevesebb, mint egy 1,500 fős felfegyverzett szaharcsoból álló sereg támadta meg a brit erődítéseket, amikor az angol repülőgépek és tüzérség fedezetével előtörték az India határőrség csapatát és visszaverték a támadókat.

ÓRIÁSI Bányászerecsétlenség NÉMETORSZAGBAN

A Neurode melletti Wenceslaus szénbányában párját ritkító szerencsétlenség történt, amelynek lehet, hogy 150 áldozata is van. Az egyik tárna ugyanis bánya-gyulladás következtében felrobbant és a mélyben dolgozó 193 bányamunkás közül csupán 49 tudott súlyos égési sebekkel megmenekülni, míg a többi életéért all van remény.

A mentőcsapatok ugyan éjjel nappalá téve dolgoztak a rettenetes szerencsétlenség áldozatainak megmentésén, végül is fel kellett hagyniuk a kockázatos munkával, miután a saját életük is nagy veszélyben forogott. Lapzártáig mintegy kilencven holttestet hoztak fel a bányát és mindent rendszertlenül járt bányász tete-

mét csak napok múltán lesznek képesek megkeresni.

A német bányászatt történetében ez a legnagyobb szerencsétlenség, amely valaha történt. 1912-ben ugyan 117 bányász vesztette életét a Bochum melletti szénbányában, 1925-ben pedig 135-en pusztultak el Dortmund mellett. Ezuttal azonban mindkét szerencsétlenséget felülmulta borzalomban a neurodel, amely 150 bányász kezéből vette ki a csákányt és közel ugyanannyi család szájából a kenyeret. A neurodeli katasztrófa okát még nem tudták megállapítani, miután éppen a robbanást megelőző napon vizsgálták felül a bányát és mindent rendben találtak.

NEM TALALJAK SASKATCHEWAN FŐÜGYÉSZÉT

Geddes, Saskatchewan tartomány főügyésze már két hete nyomtalanul eltűnt az Alexander nevű gömb fedélzetéről. Múltán a gőzbe Washington állam Seattle városában szállított Geddes, viszont San Francisco már nem érkezett meg, minden jel arra vall, hogy utközben valami módon a tengerbe esett.

A californiai és washingtoni rendőrség karöltve fáradozott a kanadai főügyész holllétének megállapításán, azonban a mai napig nem sikerült sorsáról semmi közelebbi kinyomozni. Legutóbb leutazott a helyszínre Owen reginal újságíró, az eltűnt barátja, aki még lapzártakor is olyan értelmű táviratot küldött lapjának, hogy Geddes főügyésznek életben kell lennie. Owen azt gyanítja, hogy Geddes a tengerbe esett és a partira szott, ahol eltévedt az őserdőben.

Sok kárt okozott a meleg idő

Nemcsak Nyugatkanadában, hanem keleten is sok kárt okozott a melegek, mint anyagiakban az elmúlt hetekben valóságos kánikuláivá melegező időjárás. A fűrdőhelyeken tucat száma vesztették az emberek az életüket és a kirándulók közül is sok volt a közlekedési szerencsétlenségek áldozata. A nyári idő azonban közvetlenül is sok kárt okozott, amennyiben a hőség következtében többben kórházba kerültek napzárás következtében.

A meleg nyomában természetesen rengeteg zivatar járt, és egyes helyeken a szélviharok következtében sok helyütt valóságos földre futott a termés, sőt a jégeső is növelte a gazdák gondját. A szárazság óriási árnyokat öltött egész Kanadaszerte a hivatalos becslések szerint közel sem számítanak jó termésre, míg egyes vidékeket teljesen megkímélt a szélsőséges idő és nem fognak hiába aratni a gazdák.

LEGUJABB HIREK

HALÁRA ZUZOTT EGY MAGYART AZ AUTÓ Wellandon — amint azt Kovács Mihály lapzártakor érkezett tudósításából olvassuk. Vincas István egy kerékpáron igyekezett Port Colborneba, amikor ki akart térni a szembejövő autó elől. A vele egy irányban haladó gőrhenger miatt azonban nem tudta az autót kikerülni és azzal üszötközött, borzalmas kínok között kiszáradt. Rézidias tudósítást követően számunkban küldünk.

MONTREALBAN MEGGYILKOLTAK AZ ALVILÁG egyik titkoszatos vezérét, Henri Boucliert, akinek mintegy százezer dollárja rugó vagyona volt. A híres bandavezért, aki mindig ki tudott bujni a rendőrség gyanúja alól, az egyik mellékutcán találták vérbefagyva és a nyomozás megállapította, hogy chicagói mintára az ellentábor tette el láb alól.

ELSŐLYEDT A YORKTON NEVŰ GABONÁSZÁLLÍTÓ gőzös a Superior tó egyik szélén, amikor múlt szombaton a hajnali kézfén szeszűközt a Mantadoc teherhajóval. Az utasokat megmentette a Mantadoc és Sault Ste Marie-ba szállította. A Yorkton azonban elsőlyed és magával vitte százezer dollárakat érő buzarakományát.

AZ OLASZ-FRANCIA PERESKEDÉS újabb fordulóponthoz ért, amikor Anglia hajlandóan mutkozott legújabb csatahajó- és tengeralattjáró-építkezését teljesen beszüntetni, ha Franciaország is követi a jó példát. Franciaország viszont Olaszország viselkedésétől teszi függővé elhatározását — idközben azonban 45 millió dollárral többet szavazott meg hadifelszerelésre.

FELLENDÜLT A BUZAKIVITEL JUNIUSBAN, amikor kereken öt millió bushel búzával többet adott el Kanada, mint májusban. Az angliai kereslet növekedése mellett a jelek szerint a Dunning-féle vámtörvény angolbarát intézkedései úgy látszik máris éreztetik kedvező hatásukat és Nagybritannia csakis kanadai búzát vásárol annak ellenében, hogy Kanada is több brit iparcikket fogyaszt.